

Täysistunto

Tiistai 4.6.2024 klo 14.00—18.39

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.16 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettuun lakiin. Muutosten tarkoituksena on hallitusohjelman mukaisesti edistää asioiden selvittämistä ja rikos- ja vahingonkorvausvastuun toteutumista konkurssitapauksissa sekä muutoin päivittää lakia konkurssiasiamiehen valvontatyössään havaitsemien tarpeiden pohjalta. Esitys on valmisteltu virkamiestyössä yhdessä konkurssiasiamiehen kanssa.

Esityksen tavoitteiden kannalta olennaisin muutos koskee konkurssiasiamiehen ja pesänhoitajan pääsyä velallisen taloudellisiin tietoihin. Pesänhoitaja tarvitsee velallisen kirjanpitoaineistoa konkurssia edeltävän toiminnan ja taloudellisen aseman selvittämiseksi. Nykyisin aineistoa säilytetään usein esimerkiksi pilvipalvelussa. Aineistoa hallussaan pitävällä kolmannella taholla on oikeus saada tiedon toimittamisesta aiheutuneet todelliset kustannuksensa korvattua samalla tavoin kuin muutkin konkurssimenettelystä johtuvat velat eli niin sanotut massavelat, ja ne maksetaan konkurssipesästä.

Käytännössä pesänhoitajilla on kuitenkin ollut suuria hankaluuksia saada kirjanpitoaineistoa haltuunsa erityisesti varattomissa ja vähävaraisissa pesissä. Aineiston toimittamisesta on saatettu periä ylisuuria maksuja tai ennakkomaksuja, ja on kieltäydytty luovuttamasta aineistoa ennen maksun suorittamista. Konkurssiasiamiehen puuttuessa asiaan nykyisten toimivaltuuksiensa perusteella pääsy pilvipalveluun on voitu antaa konkurssiasiamiehelle pesänhoitajan sijaan, mikä on johtanut tarpeettomiin välikäsiin tiedonvälityksessä. Tämän ongelman ratkaisemiseksi esityksessä ehdotetaan konkurssiasiamiehen toimivaltuuksien täsmentämistä. Muutoksen odotetaan ennaltaehkäisevän ylisuurten maksujen ja ennakkomaksujen perimistä jatkossa ja lisäksi varmistavan, että pesänhoitajat kaikissa tilanteissa saavat aineiston haltuunsa tehokkaasti viimeistään konkurssiasiamiehen puuttuessa asiaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

Samalla lakiin tehdään myös teknisluontoisempia korjauksia ja päivityksiä. Lakiin otetaan myös säännökset kirjanpidon loppuunsaattamisesta erityistarkastusta kevyempänä valvontatoimena. Lisäksi julkisselvityskustannusten takaisinperintämahdollisuus otettaisiin lakiin. Konkurssiasiamies on jo nykyisin käyttänyt myös näitä valvontatoimenpiteitä, mutta laista ovat puuttuneet selkeät säännökset niiden pohjaksi.

Ja todetaan vielä, että tehokkaalla konkurssien selvittämisellä voidaan edesauttaa sitä, että rikosvastuu konkurssieihin liittyvissä talousrikoksissa toteutuu ja tietoisuus kiinnijäämisriskistä lisääntyy. Tärkeimpinä välineinä konkurssiasiamiehellä tämän tavoitteen toteuttamisessa ovat julkisselvitykset sekä velallisen ja konkurssipesien toiminnan erityistarkastusten toteuttaminen.

Nyt esitettävät muutokset ehdotetaan tulevan voimaan kuluvan vuoden syksyllä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.19 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tämän asian esittelystä. Esityksessä tosiaan ehdotetaan muutettavaksi konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettua lakia ja ehdotetaan muun muassa sitä, että konkurssiasiamiehen ja siten pesähoitajan tiedonsaantioikeutta velallisen taloudellista asemaa koskevista tiedoista täsmennetään.

Esitysluonnoksesta saatu palaute on pääosin myönteistä. Joissakin lausunnoissa näytettiin toivovan joitain täsmennyksiä ja muutoksia keinoihin valvonnan parantamiseksi, mutta pääosin näihin muutoksiin suhtauduttiin tosiaan myönteisesti. Esitetyt muutokset vaikuttavatkin olevan aivan kannatettavia ja järkeviä.

Mutta, arvoisa puhemies, tämä esitys liittyy myös tähän laajempaan tilanteeseen. Meillä lähän esimerkiksi Asianajajaliitto kertoi, että konkurssien määrä on edelleenkin tänä vuonna ollut nousussa. Voi sanoa, että meillä on poikkeuksellinen konkurssiaalto takana ja saatata olla poikkeuksellinen konkurssiaalto vielä edessäpäinkin. Esimerkiksi nyt tammi—maaliskuussa vuonna 24 asetettiin konkurssiin 806 yritystä, kun vuonna 23 vastaavana aikana määrä oli 687. Erityisesti rakennuslalla on useita isojaakin yrityksiä mennyt konkurssiin ja monet ovat menettäneet työpaikkansa.

Viitaten tuohon edellisessä asiassakin käytyyn keskusteluun kyllä se, arvoisa puhemies, näin on, että ei hallituksen veropolitiikka tai politiikka ylipäättäänkään ole moneltakaan osalta järin kannustavaa yrityksille ollut, vaikka hallitusohjelmassa luvataan muun muassa, että hallituksen veropolitiikka kannustaa yrittäjyyteen. Mutta niin kuin äsken kuulin, hallitus nostaa arvonlisäveroa, myös niitä alempia kantoja, leikkaa kotitalousvähennyksestä ja jättää huomiotta alvin alarajahuojennuksen poiston. Nämä kaikki vaikuttavat eittämättä ikävästi siihen, että konkurssien määrä voi hallituksen toimesta vielä rajustikin kasvaa.

Nämä edellä mainitut monet hallituksen ikävät päätökset vaikuttavat erityisen haitallisesti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Mutta tämä itse hallituksen esitys, josta nyt puhutaan, tästä konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamisesta, vaikuttaa kaikin tavoin hyvältä, ja toivotaan, että se omalta osaltaan sitten auttaa asioiden selvittelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 60/2024 vp

15.22 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Muistan hyvin 90-luvun, kun olivat nämä valtavat konkurssiaallot edessä. Siihen aikaan isojakin omaisuuksia nimetty pesänhoitaja saattoi pistää rahoiksi aivan olemattomilla hinnoilla omaisuuden arvoon verrattuna. Kysynkin nyt arvoisalta oikeusministeriltä: onko vielä tänä päivänäkään mitään tehtävissä sille, ettei tule kyseeseen niin sanottu laillinen pesän ryöstäminen elikkä se, kun ihminen tekee valtavan konkurssin ja kaikki omaisuus hukataan aivan polkuhintaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja oikeusministeri, kaksi minuuttia.

15.22 **Oikeusministeri Leena Meri** (vastauspuheenvuoro): Kiitos puheenvuoroista. Tosiaan tällä parannetaan sitä, että rikosvastuu toteutuu sitä kautta, että myös konkurssipesissä saadaan selvitettyä, mitä siellä on tapahtunut. Tämä tuli hallitusneuvotteluissa esille konkurssiasiamiehenkin kuulemisessa. Juuri se, että jos on tapahtunut jotain epämääräistä yrityksen toiminnassa ja jos ei sitä selvitetä ja rikosvastuu toteudu, niin nämä samat henkilöt sitten pääsevät uudestaan toimimaan uudessa yhtiössä.

Ja mitä tulee sitten näihin konkurssipesän myynteihin ja muuta, niin minä voin tuolla kahviossa käydä Veijo Niemen kanssa tästä keskustelua. En ole nyt varautunut tilastoilla, ja en uskalla mennä tässä ministerivastuulla lupaamaan sitä, että kaikki on täydellisesti konkurssissa ja pesänhoitajien toimesta, niin katsotaan sitä tarkemmin ja palataan tähän.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.